Náhradní rodinná péče

Průřez pro psychology a sociální pracovnice

PhDr. Mgr.

Jeroným Klimeš,

Ph.D.

http://neplodnost.klimes.us

Dodatky

1/ předpokladech=kompetencích náhradního rodiče (v užším smyslu pěstouna),
2/ nutnosti vytváření a udržování vazeb pro dítě (obecně i v NRP),
3/ dopad traumatu na dítě v NRP,
4/ nutnosti týmové (spolu)práce zvláště v NRP.

Dalším tématům samozřejmě nic nebrání.

Křivka přežití

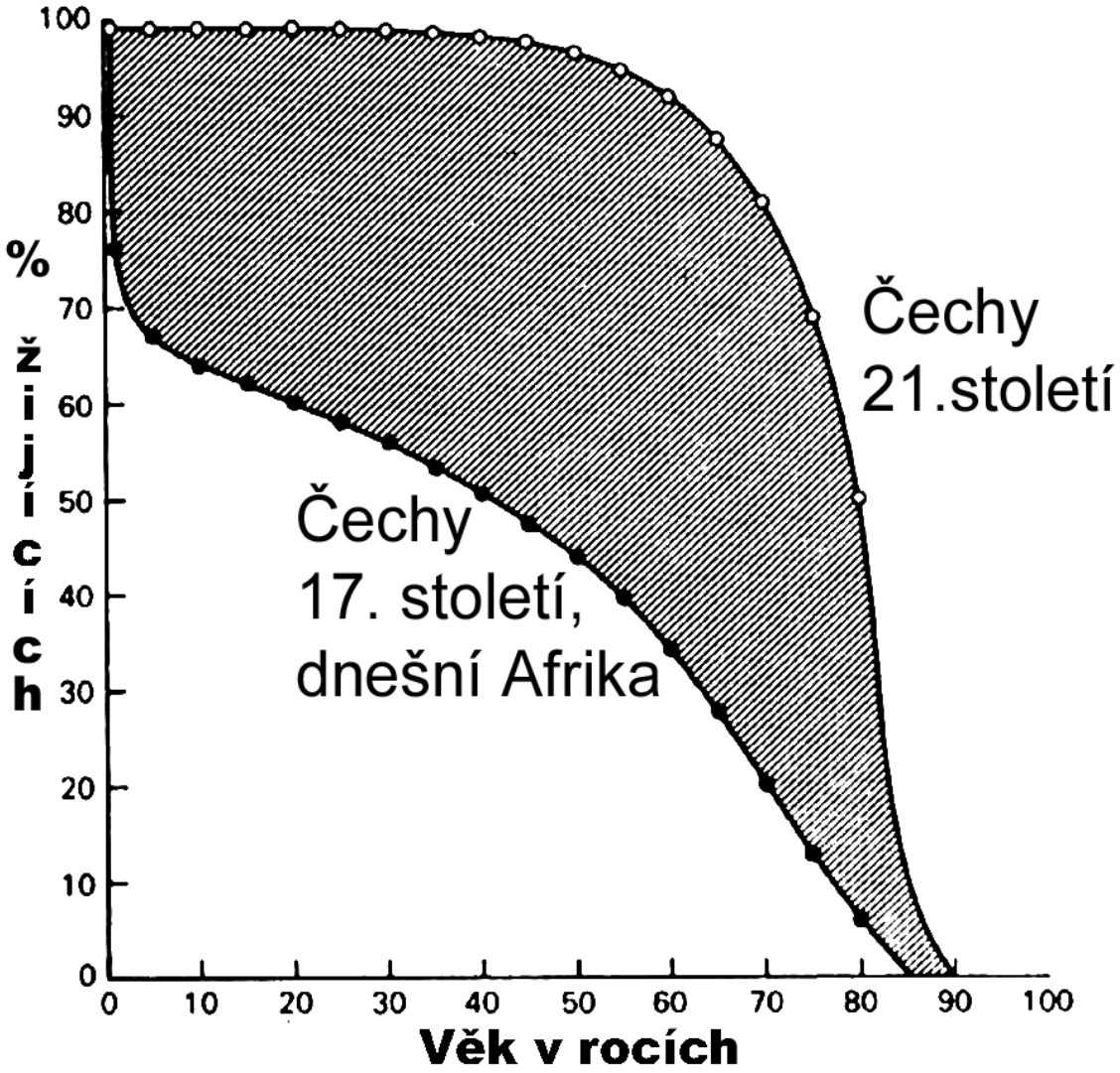

V přírodních podmínkách, před nástupem moderní léčby, umírá 33 % dětí do šesti let. Po pátém roku má dítě výrazně vyšší pravděpodobnost přežití.

Šest let je tedy konstanta, na kterou jsou páry evolučně nastaveny zřejmě geneticky.

Týká se například přechozených vztahů, ale i zájmu o děti do adopce.

V šesti letech o děti ztrácí zájem nejen biologičtí rodiče, ale i náhradní, viz následující graf.

Tři kritická období dětí bez rodiny

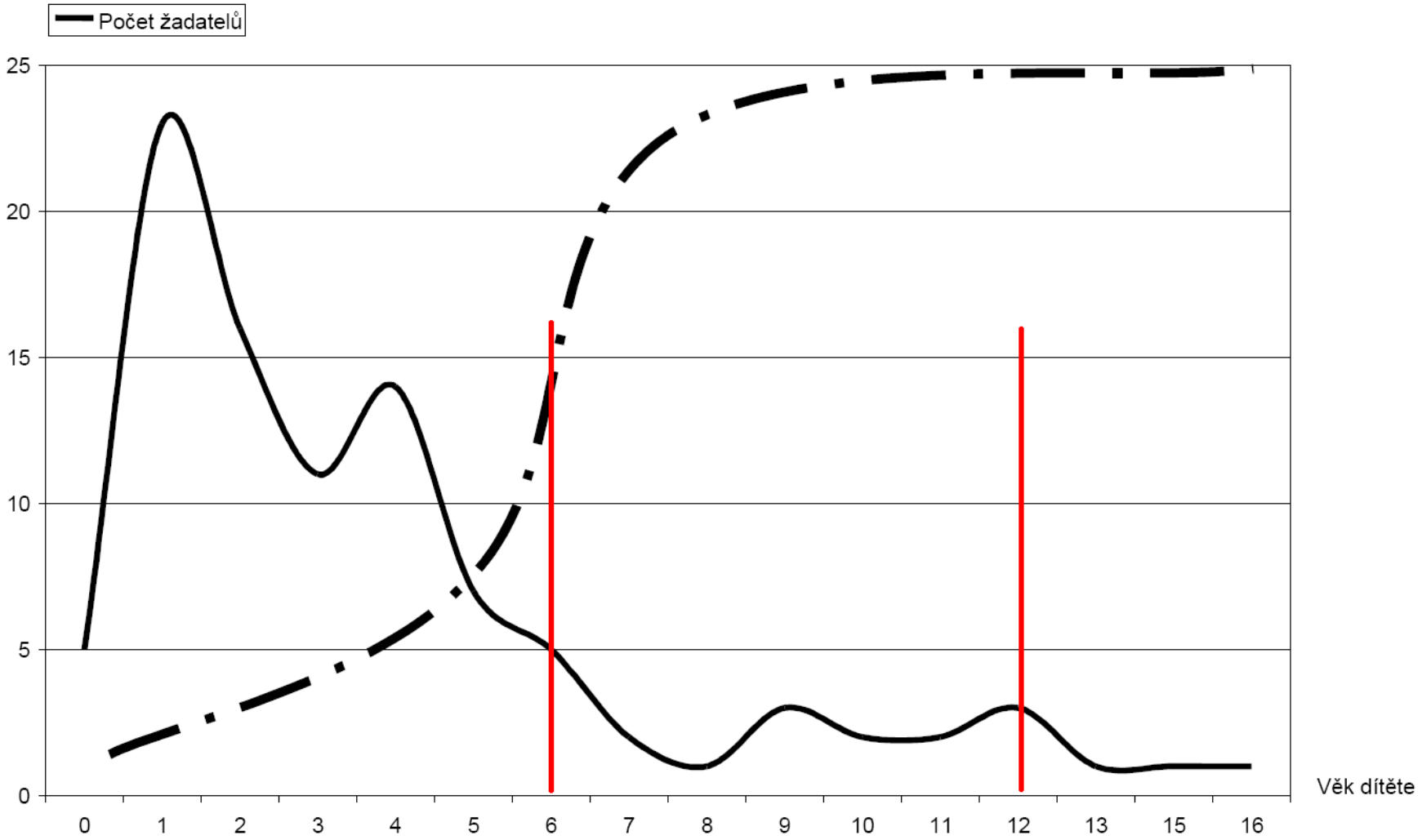

Dvě zlomová období:

šest let – období psychického zrání (škola)

12 let – puberta – biologická dospělost

Úhrnná plodnost a děti mimo manželství

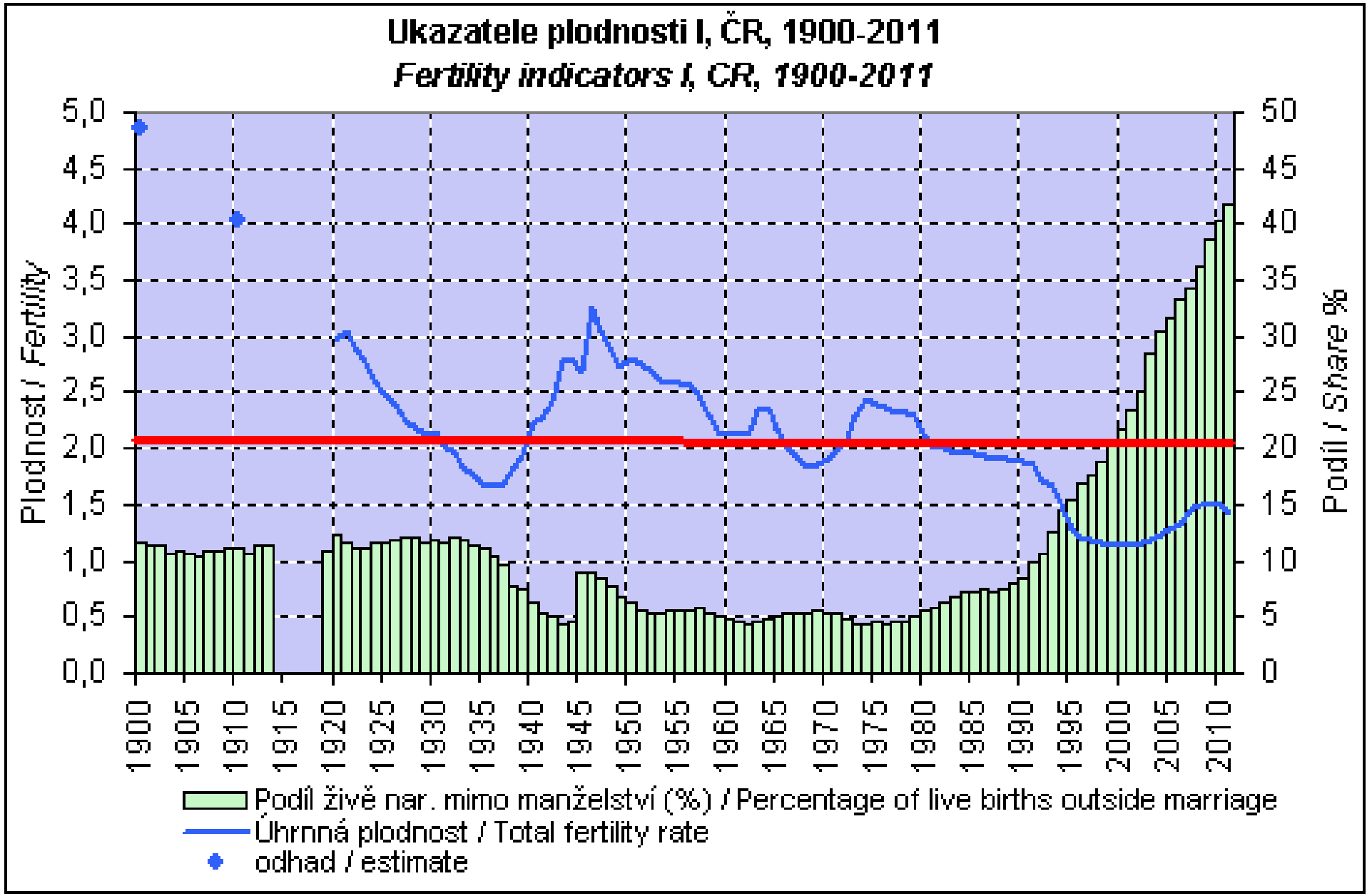

Drobný rozdíl

Dřív třetina dětí umřela, dnes se vůbec nenarodí.

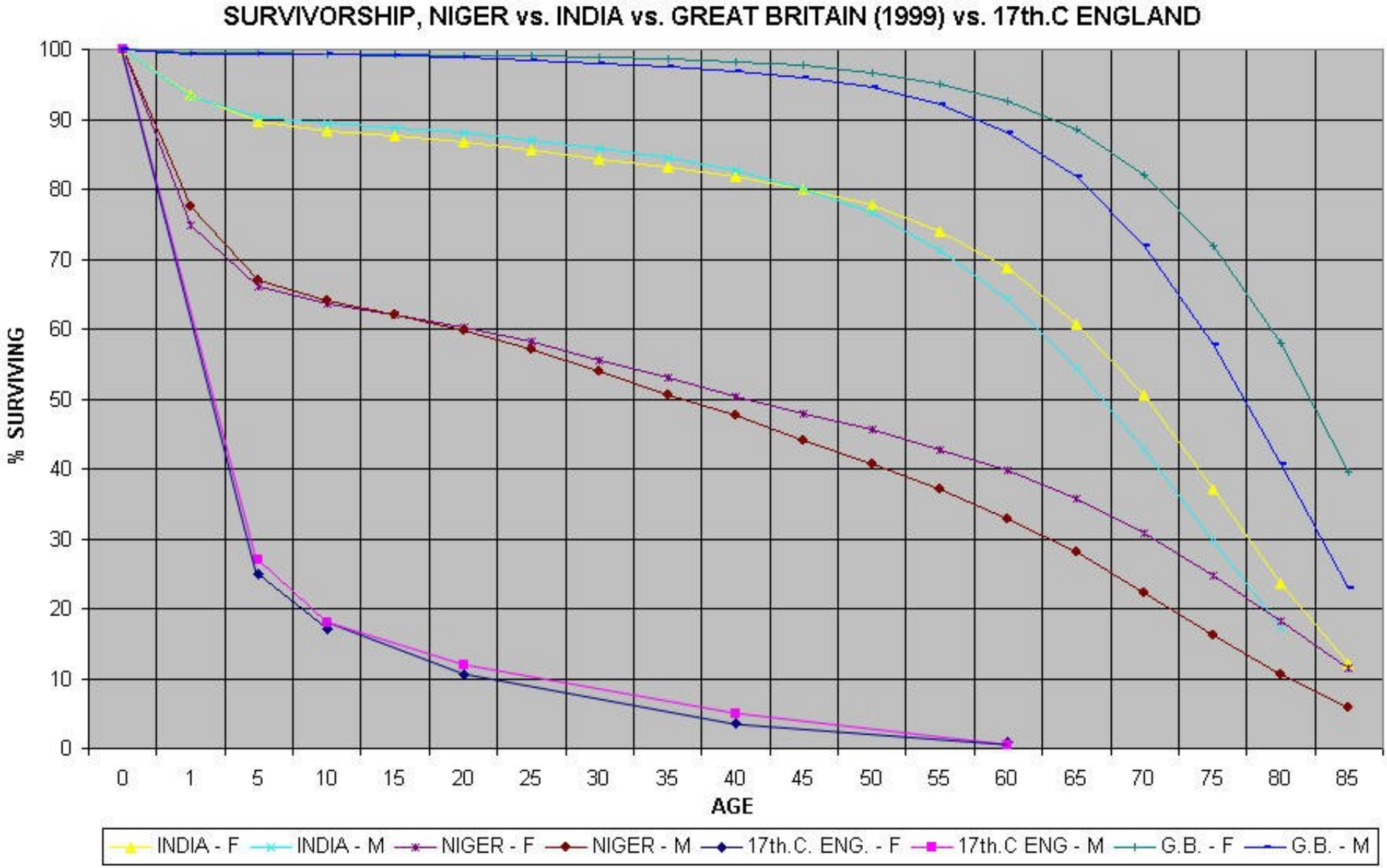

Existují tři způsoby, jak přijít o dítě

1) dítě zemře fyzicky

Dnes méně něž procento, dříve umírala běžně třetina dětí do 6 let

Občas rakovina, autonehody...

2) dítě zemře psychicky

Drogy, kriminalita, bezdomovectví, neschopnost reprodukce...

Ve funkčních rodinách okolo 10 % dětí, v rozvedených rodinách, při střídavé péči, v NRP toto procento samozřejmě narůstá zřejmě až někam k 50 %, tzn. každé druhé dítě se nevyvede

3) dítě se vůbec nenarodí

Dnes chybí do stabilní společnosti třetina dětí.

U nevyvedených dětí výchova prakticky končí s pubertou!

viz presentace dite_odchazi_v_14.pdf

Paretovo pravidlo

Toto není
Vilfredo Frederico Damaso Pareto

Paretovo pravidlo, které říká, že 20 % investic do firmy přinese 80 % zisku a naopak že 20 % zákazníků spotřebuje 80 % nákladů.

I když dáme biologickým dětem tu nejlepší možnou výchovu, tak se jich odhadem 80 -90 % vyvede a u 10 - 20 % je to větší či menší fiasko.

Ono procento si nastavte vyšší nebo nižší podle toho, jak dobře byste snášeli, kdyby Vaše dítě vypadalo takto. Každopádně okolo **10 % populace je nejrůzněji psychopatologicky narušená.**

Optimální počet dětí je nejen v NRP 3 až 4

Proti Paretovu pravidlu není jiné obrany než si pořídit větší počet dětí. Pak mají adoptivní rodiče vcelku jistotu, že se jim alespoň jedno dítě vyvede.

Úřady by neměly zařazovat do evidence ty žadatele, kteří apriori hlásí, že chtějí mít jen jedno dítě, protože ti se zmíněnou pravděpodobností udělají s NRP tragickou osobní zkušenost a takovou jí budou dělat i negativní reklamu.

	1 dítě	2 děti	3 děti	4 děti
alespoň jedno vydaří	60%	84%	94%	97%
alespoň jedno nevydaří	40%	64%	78%	87%
všechny vydaří	60%	36%	22%	13%
všechny nevydaří	40%	16%	6%	3%

Průměrná psychopatologická zátěž populace je okolo 10 %. Biologičtí rodiče jedináčka mají 10 % pravděpodobnost, že se jim jedináček nevyvede. I kdyby procento selhání v NRP bylo děsivých 40 %, přesto už při třech dětech jsou na tom náhradní rodiče lépe než biologičtí rodiče jedináčka.

Pokřivená leč běžně žitá praxe NRP

1) Krásným mladým párům dáváme krásné malé děti, ergo nenáročné na výchovu. Pak nám chybí žadatele s výchovným potenciálem.

2) Žadatelům s nejrůznějšími zátěžemi se dávají děti s různými handikapy - podle pravidla, když ho zničí, tak ho alespoň nebude škoda.

3) Samožadatelkám jen výchovně extrémně náročný odpad. Nic lepšího si nezaslouží, když nejsou schopný si najít chlapa.

4) Každým žadatelům, alespoň jedno dítě, aby se na každého dostalo. Tedy čím více adoptivních jedináčků, tím lépe.

... a pak se strašně divíme, že lidi mají s NRP ty nejhorší zkušenosti.

Tři kritická období dětí bez rodiny

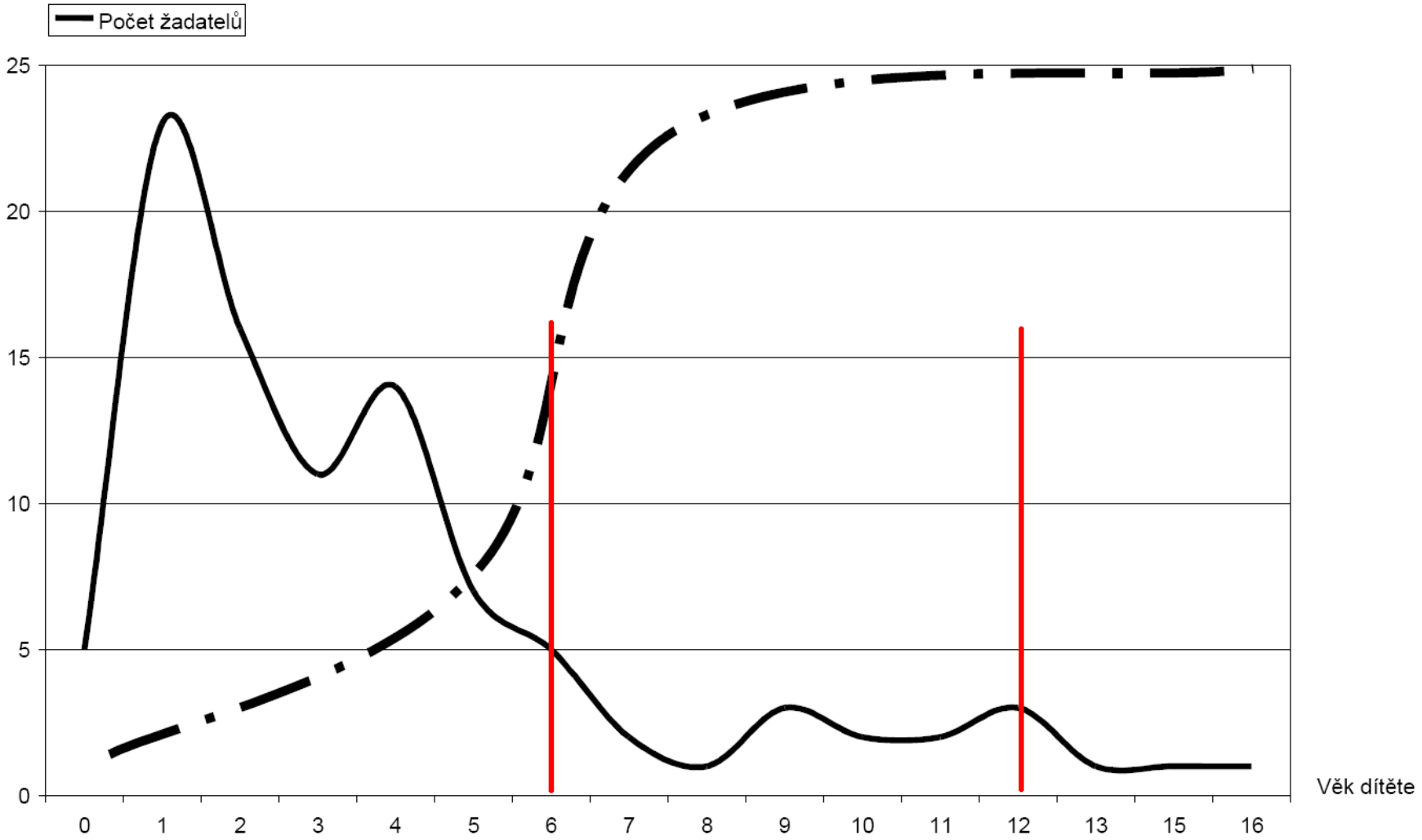

Dvě zlomová období:

šest let – období psychického zrání (škola)

12 let – puberta – biologická dospělost

Tři zlaté věky NRP

Zlatý věk mámy: 0 – 6 let

Na toto období jsou rodiče upnutí. Tento věk je klíčový i pro prarodiče. O mají zájem jak biologičtí, tak i náhradní, převážně neplodní žadatelé.

Děti nejsou právně volné. Setrvávají v ústavu, kde strádají především citově - chybí jim rodičovská figura.

Profesionální pěstouni a dobrovolníci (hostitelé) pro romské děti

Zlatý věk táty: 6 – 12 (puberta)

Nezájem biologických i náhradních rodičů. Chybí organizace, která by táhla profesionální pěstounskou péči. Seznamujeme nezávazně prověřené žadatele s dětmi z DD. Nekupuje se zajíc v pytli.

Generální zkouška: 12 – „18“ (dospělost)

Ve věku po pubertě jsou děti málo ovladatelné. Jediný skutečně účinný způsob, jak je řídit, je pomocí ideologie, morálky, pocitů viny, odpovědnosti. Řidičský průkaz. Sponzorské brigády - finančně nevýhodné pro "zaměstnavatele", ale cílené na pomoc dítěti - splacení dluhu na bydlení. Domovy na půli cesty

City versus identita

Roztomilé nic,
co mi snědlo žvanec

Drzý odmlouvač

<6 let

>12 let

Prakticky všichni žadatelé o NRP jsou fixováni na roztomilé citové nic.

Neumí ani nejsou připraveni na práci s identitou dítěte.

Dvojitá versus smíšená identita versus asimilace

Líbivá představa

"Neměl by si snad každý najit v životě svou identitu, nezávislou na jeho barvě pleti, ale odpovídající jeho cítění a myšlení takovou, jakou si sám vybere?"

Vypadá to lákavě a člověk si říká, inu proč ne? Odpověď však zní: Nejde to. Ne že by to nebyla lákavá představa, ale v praxi to nefunguje.

Dvojitá identita

99 % času Kubánka, ale v době neúspěchu špinavý cikán.

Tak Lenka s tou školou dopadla jak sedlák u Chlumce... :-)) Ted sice zuří - už není "Kubánka" ale "špinavej cigán", kterej nemá vzdělání, - ale ona to snad časem skousne...

Asimilace

Považuje se etnicky za Čecha, i když je jiného původu.

Smíšená identita

I když vychováváme dítě odmalička jako Roma, tak vznikne smíšená identita – sice si o sobě myslí, že je Rom, ale na druhé straně umí se pohybovat v majoritní společnosti. V praxi asi jako indiáni v USA:

V jedné ruce hamburger, v druhé Cocacolu, na hlavě kšiltovku, ale celým srdcem Apač... Vypadá to jako karikatura, ale je to jediná schůdná cesta pro obě strany – jak pro cestu zachování identity, tak pro cestu asimilace.

Stejně jako Pape se domnívám, že dítě nejen může hrát dvě role, ale že náhradní rodiče musí své svěřené děti k tomu vést a připravovat je na to, že to budou muset umět. Nejlepší vzor jsou děti disidentů za bolševika.

Budování identity dítěte

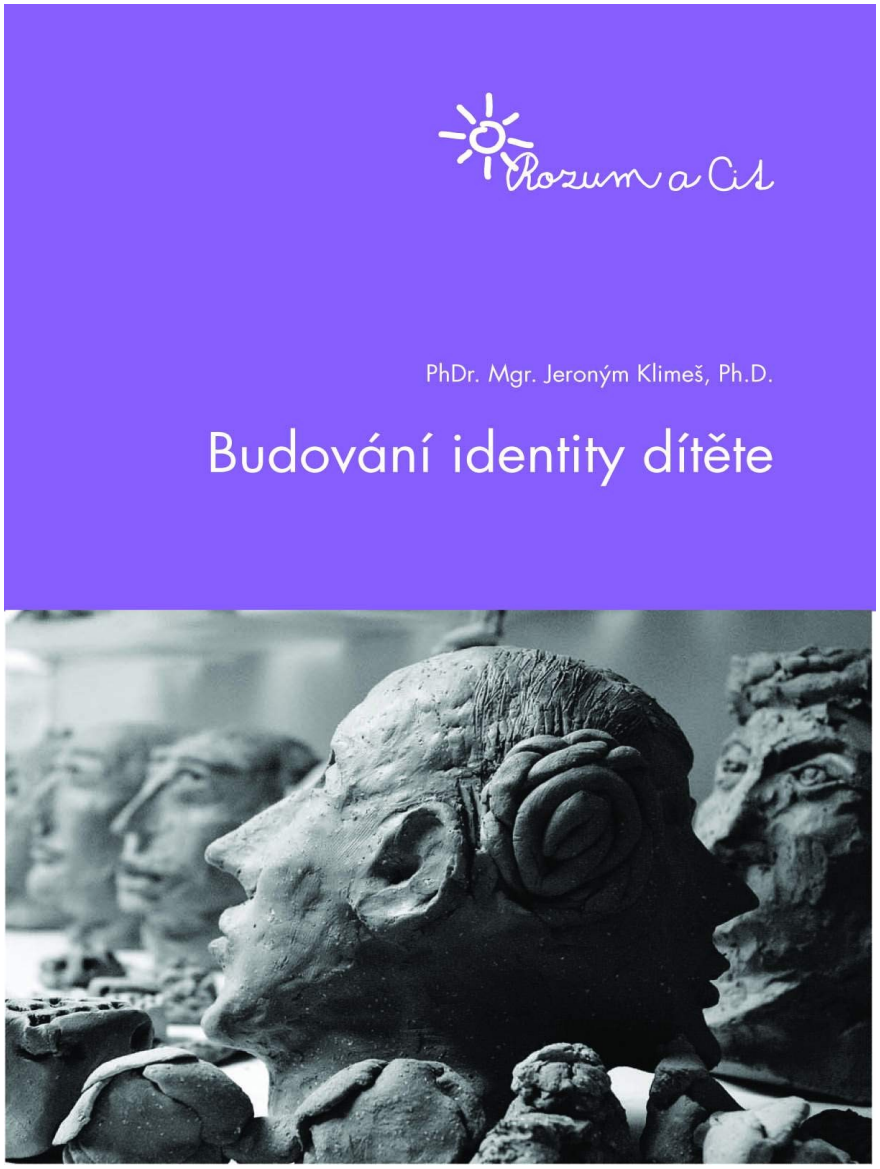

http://identita.klimes.us

Na http://neplodnost.klimes.us jsou další články s touto tématikou.

Test "Víte?"

Odpovězte prosím následující otázky zakroužkováním odpovědi Ano či Ne. I když znáte odpověď na otázky, na které se vás ptáme, nepište je na formulář. Nás pouze zajímá, zda ji znáte.

1. Víte, jak se vaši rodiče seznámili?
2. Víte, kde vyrůstala vaše matka?
3. Víte, kde vyrůstal váš otec?
4. Víte, kde někdo z vašich prarodičů vyrůstal?
5. Víte, kde se seznámili alespoň jedni z vašich prarodičů?
6. Víte, kde se ženili vaši rodiče?
7. Víte, co se dělo, když jste se měl právě narodit (okolo cesty do porodnice ap.)?
8. Víte, jaký je původ vašeho jména?
9. Víte, co se dělo, když se narodili vaši sourozenci?
10. Víte, komu z vaší rodiny se nejvíce podobáte?
11. Víte, kdo z vaší rodiny má nejpodobnější povahu jako vy?

12. Víte, jaké choroby či zranění prodělali vaši rodiče, než jste se narodili?
13. Víte, jaké poučení si vaši rodiče vzali z jejich dobrých či špatných zážitků?
14. Víte, co se přihodilo vašim rodičům, když chodili do školy?
15. Víte, z jakého národa pochází vaše rodina? (např. česká, romská, německá ap.)?
16. Víte, kde zamlada pracovali vaši rodiče?
17. Víte, jaká ocenění získali vaši rodiče zamlada?
18. Znáte jména škol, do kterých chodila vaše matka?
19. Znáte jména škol, do kterých chodil váš otec?
20. Znáte nějakou historku o příbuzném, který nepochopil vtip, nebo se jinak ztrapnil? (Do you know about a relative whose face “froze” in a grumpy position because he or she did not smile enough?***)

Diagnostika motivací žadatelů

Motivace je to, co dává žadatelovi pohyb do NRP.

z latinského motus – pohyb.

Přes rozhovor se principiálně motivace špatně odhaduje, natož měří, protože z definice jde ne o prožívání, ale především o chování jedince.

Jediné exaktní měření motivace je přes překlápění rovnováh

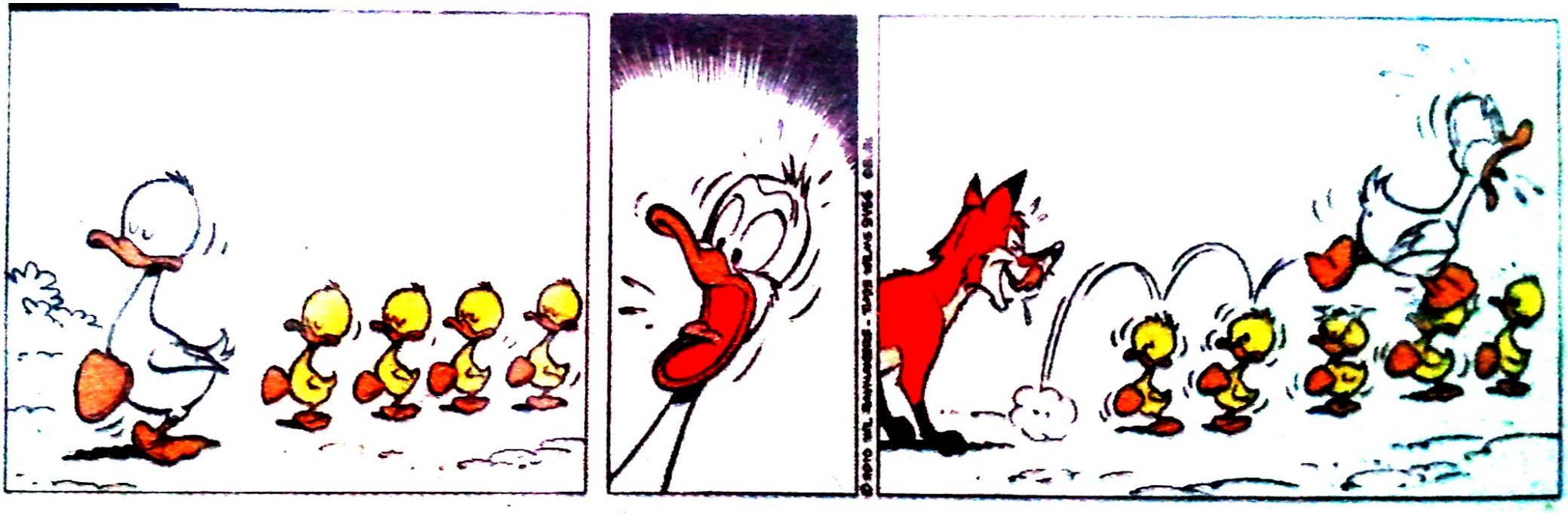

Podobně všechny matky se dušují, že své dítě by za nic nedaly, přesto je můžeme dělit na ty, které při pohlavním zneužívání drží koalici s manželem a ty, které drží koalici s dítětem.

Takto je možno změřit například cenu života, sílu rodičovské motivace.

Motivace se měří pouze střetem dvou motivací

a následným konstatováním, která motivace je silnější

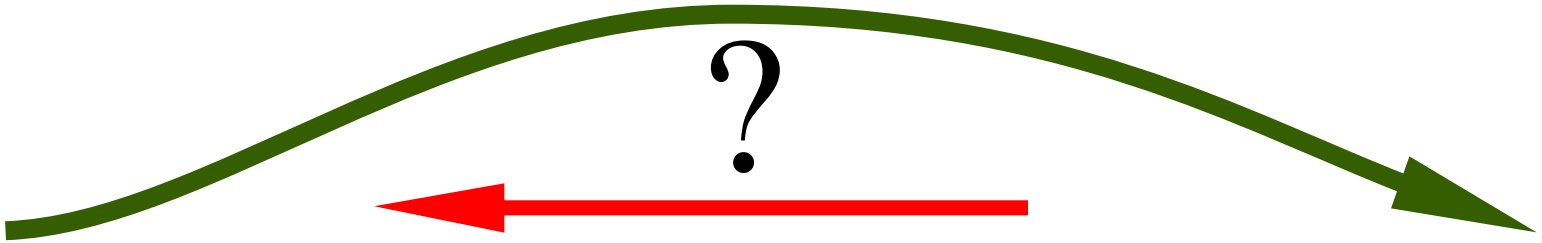

Potkan **Elektricky nabitá podložka** **Miska s jídlem**

S dobou hladovění roste touha po jídle.

U potkana pak vidíme pohyb (motus) k misce právě ve chvíli, kdy začne být hlad silnější (apetentní motivace) než bolest z elektrických šoků (aversivní motivace).

hlad (appetence) > bolest (averse)

Jak se měří motivace rodičovská?

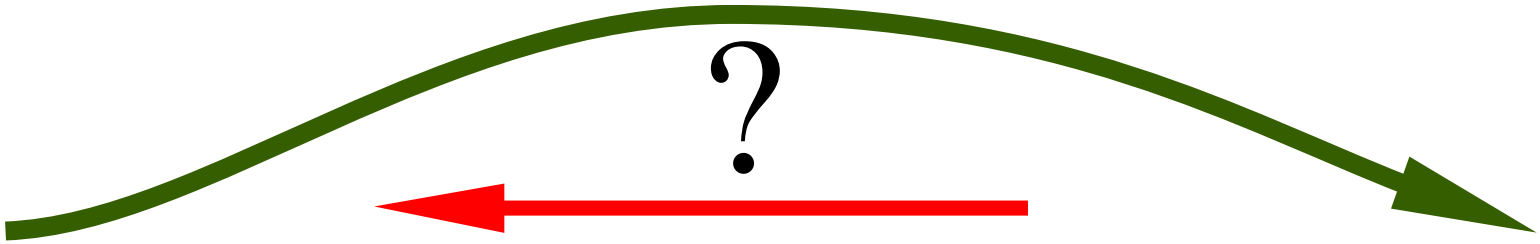

~~Potkan~~	~~Elektricky nabitá podložka~~	~~Miska s jídlem~~
Rodič	**Nemocniční prostředí – JIP** **Setkání s druhým rodičem**	**Dítě**
Rodič	**Dítě**	**Pokec s kamarády na golfu** **Sex s milenkou** **Překažení sexu manželky s milencem**
Rodič ve firmě	**Blbec zákazník**	**Touha prodat výrobek**

Překlopením rovnováh vidíme, že:

Dítě (appetence) > Nemocniční prostředí JIP (averse)

ale

Dítě (appetence) < Setkání s druhým rodičem (averse)

Rétorika je však stále stejná: Rodina je pro mě to nejcennější!

Ve firmě se stýká s mnoha lidmi, které nemusí, ale přesto je ochoten se ovládnout pro pár tisíc. Jestliže je toho schopen pro peníze ve firmě, proč toho není ochoten ovládnout své pocity vůči expartnerce před dítětem?

Protože věta „děti jsou pro mě to nejcennější“ je u něho zjevně jen blábol.

V NRP moc motivaci měřit nemůžeme, ale spíš jsme schopni posoudit její realističnost

Druh motivace není až tak důležitý - neplodnost, peníze, altruismus, touha po velké rodině (úzkosti) ap.

Důležitější je, zda je dotyčný při smyslech, realistický, odpovědný ap.

Typická motivace u jednotlivých druhů NRP

Adopce – dlouhodobá nechtěná neplodnost

Stud a pocity méněcennosti za postižení
Snaha zapomenout na toto období života.

Pěstounství – neukojitelná touha po velké rodině

Chronický sklon předimenzovávat velikost rodiny

Hostitelství – naivní altruismus

Medvědí služby dětem v dobré víře
Podceňovaní týmového přístupu

Motivace a očekávání žadatelů

Kompenzační motivace - snaha kompenzovat nějaký vlastní handicap
Altruistická motivace - snaha pomoci druhým

Dělení spíše teoretické, v praxi se oba druhy těžko odlišují. Zejména proto, že lidé s handicapy mívají někdy zvýšenou potřebu pomáhat či radit druhým, aby tito ovládli své handicapy.

V praxi je užitečnější dělení motivací a očekávání na:

Realistická očekávání

Naivní sny

Naivita žadatelů není nahodilá, ale často systematicky vyplývá z jejich handicapu, například neplodnosti. Je tedy dobré znát specifika neplodných žadatelů či specifika jiných handicapů.

Kompenzační motivace

Adoptivní rodiče

Kompenzace dlouhodobé nechtěné neplodnosti

Reaktivní projevy: Malý věk, žádné postižení, „čistá“ rasa, sklon přebírat děti, při výchově sklon přetěžovat dítě, neoznamovat mu jeho adoptivní původ, neschopnost vzdělávat se o problémech NRP, manipulace při vyšetření

Pěstouni

Kompenzace potřeby mít velkou rodinu

Reaktivní projevy: Nekritičnost při počtu přijímaných dětí, neschopnost odhadnout své kapacity, následné vracení dítěte

Věřící

Nebezpečí nerealistické altruistické motivace – nevyřčená nábožensky motivovaná snaha pomáhat bez zdravého rozumu. V dobré víře neodhadnou své schopnosti a kapacity.

Další zdroje systematické naivity

Věřící žadatelé - altruistická motivace, zájem o starší děti, o pěstounskou péči, ale často nejsou schopni odhadnout svou kapacitu a schopnosti.

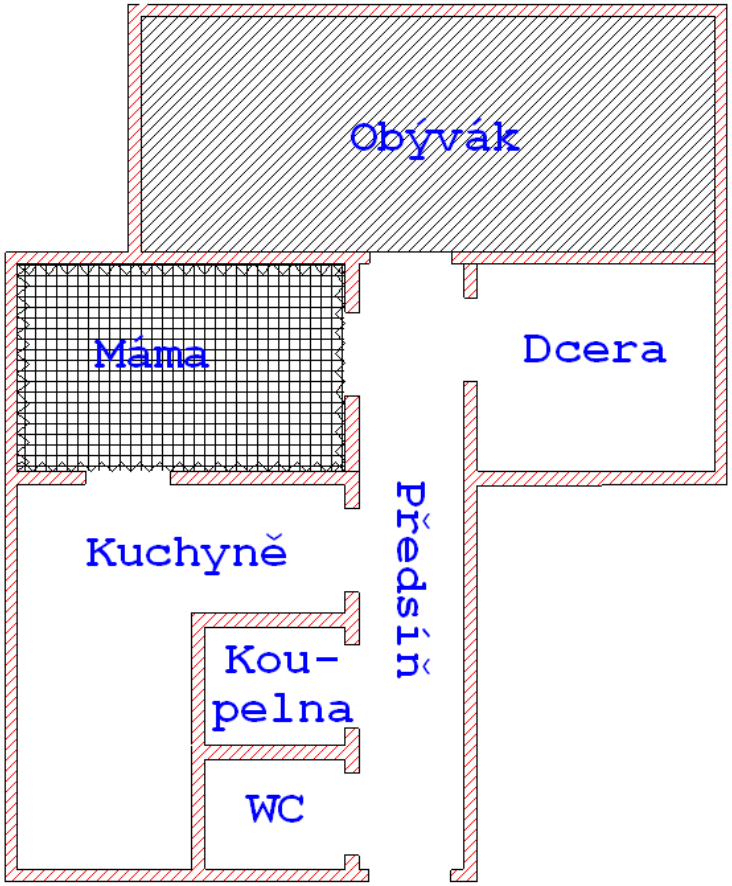

Psycholog: "Nakreslete mi půdorys svého bytu. Střídejte se po každé čáře. Jakmile jeden zvedne pero z papíru, tak začne kreslit druhý.

...

To je váš byt 2+1. Bydlí tam už čtyři. Chcete adoptovat další tři děti. Kam je chcete dát?"

Klienti: "My jim postavíme palandy."

Psycholog: "Dobrá, a kde budou mít psací stůl, skříňky atd."

Klienti: "To se budou muset trochu uskromnit..."

Věřící jako žadatelé jsou ode zdi ke zdi. Někdy vynikající, někdy hrůza. Další specifické skupiny: homosexuální žadatelé, samožadatelé ap.

Atributy vhodných žadatelů

Vlastnosti vhodných žadatelů se odlišují od běžných vlastností neplodných párů v mnohých směrech.

- Umí vycházet i s problémovými lidmi (biologickými rodiči).
- Nebojí se kontaktu s biologickými rodiči
- Mají hodně kontaktů s dětmi – vedou hasičské kroužky, jsou vedoucími skautu, jezdí s dětmi na vodu ap.
- Mají široké znalosti o problémech NRP a to jak z knih, tak různých kontaktů či praxí s dětmi z dětských domovů. Ví, do čeho jdou, a ví, co je čeká.
- Jsou méně výkonově orientovaní, ale spíše se orientují na rodinu, na soudržnost.
- Zájmy mají spíše rukodílné či jinak aktivní než studijní.
- Jsou méně ambiciózní a hrdí, i když jsou zároveň psychicky stabilní.

- Žijí svůj život. Získání dítěte není alfou a omegou jejich života. (Odborně řečeno nemají pyramidovou motivační strukturu, která stojí a padá získáním dítěte, ale spíše paralelní.)
- Jsou vedeni zájmem dítěte: „Dejte nám dítě, které potřebuje pomoc.“
- Při vyšetření se nebojí otevřeně a přirozeně hovořit i o relativně intimních věcech, málo se přetvařují a stylizují. Nebojí se hovořit i o temnějších stránkách svého života a partnerského soužití.
- Jsou tolerantní a mírně snáší různé nepříjemnosti života, jako je například délka vyšetření.
- Nemají sklony k manipulaci, citovému vydírání, ironizování, vyčítání a moralizování.
- Nemají sklony k extremismu, k černobílým ideologiím a schématickému etickému uvažování.
- Jsou spíše živější, hovornější a tíhnou spíše ke kolektivnímu životu (parta, výrazné rodinné vztahy) než k individualismu.
- Netrpí výraznými pocity viny či úzkosti, mají otevřený a tolerantní vztah k sexu

Zbytečné šponování požadavků na žadatele

Podobně jako partnerská volba je i posuzování žadatelů v NRP velmi chybové, neboť do žadatelů vidíme jen velmi málo.

Šponováním vstupní diagnostiky se nedá moc získat, podobně jako sebelepší přijímací řízení nám o studentech moc neřekne. Je třeba je pozorovat v akci první dva roky ve škole, a pak je prosívat na matematice ap.

Na pěstouny se kladou stále větší, nerealistické požadavky a zároveň je v praxi nejsme schopni ochránit před narušenými biologickými rodiči, které ničí jak děti, tak jejich náhradní rodiny.

Jestliže zkrachovaly všechny přirozené sebezáchovné síly k záchraně biologické rodiny, tak je zřejmé, že nikdo ji nebude schopen jen tak lehce sanovat (ani profesionálové).

Tedy je třeba očekávat minimální úspěšnost sanace biologických rodin.

Dávat pozor jen na výrazné kontraindikace

- sexuální úchylky
- kriminalita, podvody a lži žadatelů, včetně účelových manipulací a konexí
- výrazné a podezřelé disimulace a psychické obrany (popření), odmítání spolupráce
- nevhodnou motivaci vzhledem charakteristikám požadovaného dítěte (touha po citech versus pubertální dítě do hostitelské péče)
- debaklový partnerský vztah (např. extrémní distribuce viny)
- skutečné domácí násilí
- prazvláštní životní styl (spíš preferovat konzervativní hodnoty)
- drogy (alkohol, marihuana ap.)
- závažná psychopatie (psychopatie, psychosy, demence...)

Párová diagnostika – charakteristika vztahu

Předchozí partnerské zkušenosti

Sklony a postoje k nevěrám (věrný či promiskuitní typ)

Délka vztahu a prodělané krize

Míra přechození

Doba neplodnosti

Duplikační theoremy

Rodičovský teorém

Sourozenecký teorém

Teorém nejproblematičtějšího blízkého (sklon k opakování traumatu)

Komunikační nešvary

Věty s dvojím významem - Ironie, sarkasmus, špičkování ap.

Výčitky

Zdegenerovaná komunikace – chronické neporozumění

Ponižování a komentování na veřejnosti či v soukromí

Párové asymetrie

Asymetrie v chování vůči sobě doma versus na veřejnosti
Deflektor-Retroflektor
Aktivátor-Inhibitor (kdo má vyšší křivku přetížení, tedy hádky)
Sexuální asymetrie (kvantita i kvalita, schopnost vyjít vstříc)
Dominance Submise
Asymetrie ve flexibilitě
Asymetrie v distribuci viny (nositel viny versus distributor)
Vyhraněnost partnerských rolí (mužské versus ženské práce ap.)
Asymetrie v usmiřování (a/symetrie v hrdosti a soupeření)

Inkluzivní a exkluzivní vztahy

Exkluzivní, vylučující se vztahy	Inkluzivní, zahrnující vztahy
Partneři Zaměstnanci Stát vůči občanovi	Dítě - rodiče (vlastní, náhradní) Rodiče děti (vlastní, náhradní) Příbuzní Přátelé Sousedi ...
Vdovský čas Odvykací lhůta	Předávání s překryvem
Bigamie Krádeže know-how Velezrada	Oidipovský komplex Syndrom odcizeného rodiče Vnucování odvykací lhůty

Efekt vláčku

Problém exkluzivních vztahů
Cílený jev u inkluzivních vztahů

Vdovský čas anobrž odvykací lhůta

Liutprand, král Langobardů všestnáctém roce panování roku 728 (§ 100): "**Nikdo nesmí žádnou ženu, která se nachází v jeho poručnictví, odívat do závoje nebo klášterního roucha dříve, než uplyne rok od smrti jejího muže.** Jestliže se vdova k tomu z vlastní vůle rozhodne před uplynutím jednoho roku, pak má přijít do královského paláce a svou vůli objasnit králi. A teprve poté, co je pečlivě dotázána a vyslechnuta králem, smí si s jeho svolením obléknout roucho Bohu zasvěceného života. Jestliže se ale někdo odváží učinit tak před uplynutím roční lhůty a bez králova svolení, musí králi zaplatit peněžitou pokutu. Poručnictví nad touto ženou stejně jako její osobní majetek od této chvíle náleží pod správu královského paláce. Kdo vdově něco takového učiní před uplynutím roční lhůty, požaduje to od ní ze ziskuchtivosti či z podobného světského smýšlení, a nikoli z lásky k Bohu nebo pro záchranu její duše. Neboť **po smrti jejího muže, dokud je její bolest ještě čerstvá, lze její mysl snadno dostat tam, kde ji dotyčný chce mít.** Když se opět vzpamatuje a znovu se v ní vzbudí smyslná rozkoš, pak upadá - což je horší - do neřesti. Jeptiškou se nestane a laikem být nemůže."

Druhy předávání dítěte v čase

navazování vztahu se může první kontakt s biologickým rodiče udat bez toho, aniž by bylo s ním dítě samo. Ale je třeba udělat **projekt** navazování vztahu, aby biologičtí i náhradní rodiče se na tom domluvili spolu s sociální pracovnicí.

Předání dítěte s překryvem, inklusivní - nejlepší pro dítě

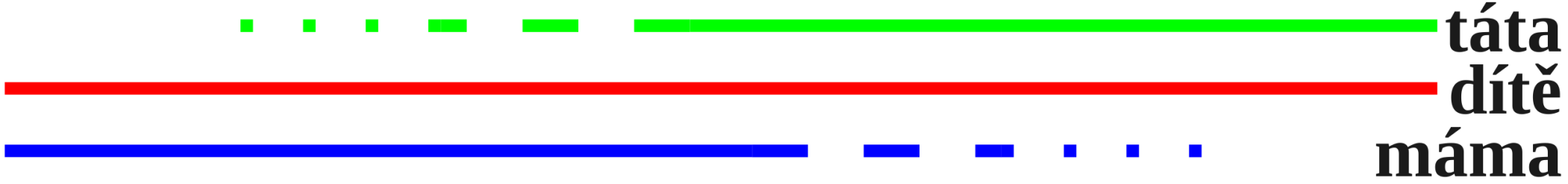

Předání s překryvem přes školku, inkluzivní, skrytě exklusivní

Předání dítěte kontaktní, zjevně exklusivní - nejhorší pro dítě

Toto předání mohou využívat neškodně pouze funkční, nekonfliktní rodiny. Principem inkluzivních vztahů by se měly řídit i školky. Při přijímání dětí by tam měli mít děti možnost být s rodiči minimálně

Gradient předání z rodiny do rodiny

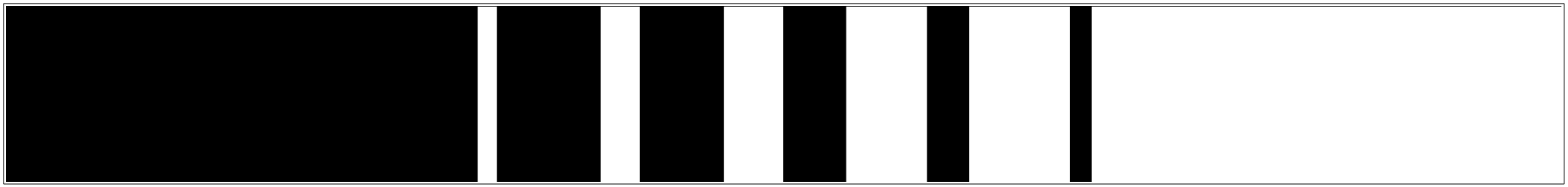

Kritérium: Dítě je zralé na přechod, když s novými rodiči bez problémů v ústavu samo usíná.

I když byrokratický šimel má rád stanovené předání dítěte na první den kalendářního měsíce, přesto předání by mělo být tak pozvolné, že dítě není schopno říci, kdy vlastně bylo předáno z jedné do druhé rodiny.

Paradox dobrého ústavu: Čím je prostředí dětského domova humánnější, tím je bezbolestné převzetí dítěte těžší.

Ve špatných ústavech děti trpí desinhibovanou přítulností v dětství, tedy přilepí se na každého dospělého, který vejde do dveří.

Má-li se předání zdařit musí se budoucí rodiče s dítětem stýkat denně, maximálně ob den.

Základní zásady předávání dítěte s překryvem

Když si rodiče mají předat dítě, popř. pokud při běžném předávání se objeví jakýkoli konflikt, tak se naplánuje překryv, který má následující strukturu. Předpokládejme, že otec si přebírá dítě od matky:

- **Společná chůze -** 15 minut
- **Společná aktivita -** 15 minut - například nakupování, uklízení, stavění, řezání dříví, vybírání brambor ap.
- **Aktivita otce, pasivita matky**, ta si třeba povídá s třetí osobou (opět cca 15 minut). Dítě, pokud není vyčerpané, tak se přirozeně váže na aktivního rodiče.
- **Matka oznamuje dítěti, že si musí ještě něco zařídit, chce po něm, aby zůstalo s tátou, a čeká, až ji dítě "propustí ze svých služeb"**, tzn. zamává na rozloučenou.
- **Během tohoto předávání se zásadně neřeší konfliktní vztahové otázky - nevyčítá se a neironizuje. Nicméně plká se o neutrálních tématech, ala počasí.**

Důležitější než inteligence je sociální přítulnost!

V praxi nás zajímá jen praktický dopad IQ na výchovu:

Stupeň IQ	Praktický dopad
Mimořádné, nadprůměrně bystré dítě, dítě s předpokládanou vysokým IQ	Problémy, když je v nepodnětném prostředí, pozor na jednodušší rodiče
Průměrné dítě	Takové dítě, které projde alespoň učňovským vzděláním
Slaboduchost a lehká mentální zaostalost (debilita)	Nevzdělatelné, leč vychovatelné Nedodělá školy, prakticky nezaměstnatelné, zůstává s rodiči prakticky celý život, může pomáhat při manuálních pracích
Střední a hluboká mentální zaostalost (imbecil/idiot)	Nevzdělatelné i obtížně vychovatelné Nepomůže ani s jednoduššími pracemi

Pozor na politicky korektní mluvu:

Lehká mentální zaostalost není nic lehkého – je do dobrá hrůza!

Pocity prázdna, anhedonie, sebenenávist a další tajemné stavy

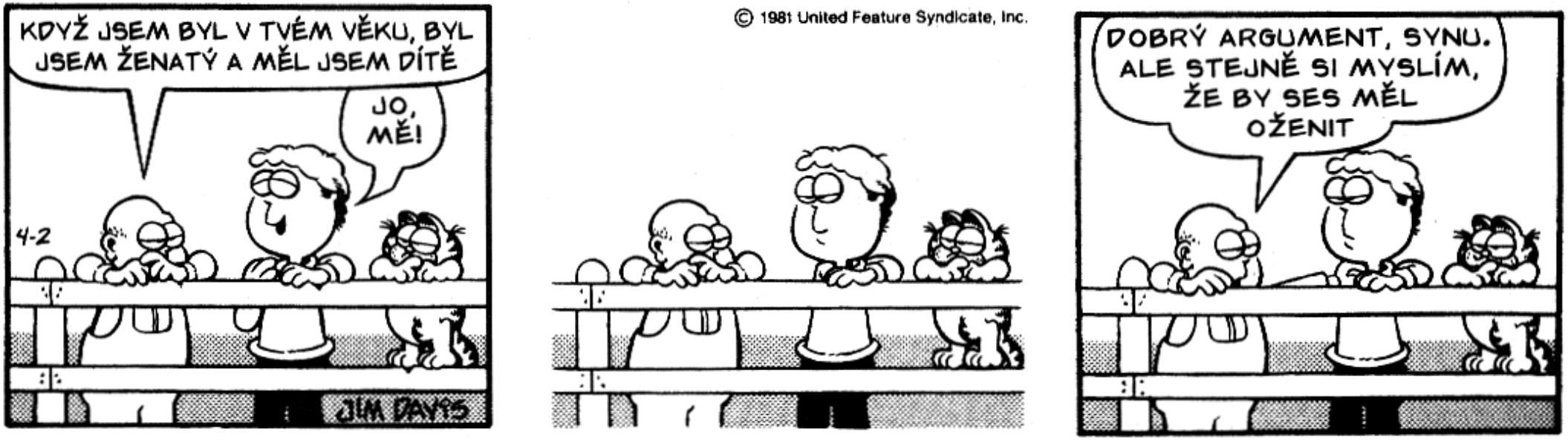

Typické následky rané deprivace

- citová nestálost – za jeden den projdou takovými citovými stavy jako normální lidé neprojdou za měsíc
- převažující pocity prázdna či ztracenosti
- anhedonie (ztráta potěšení z běžných aktivit)
- derealizační a depresonalizační syndromy (pocit, že neexistuji, že se mi vše jen zdá)
- neschopnost prožitku flow, tzn. neschopnost ponořit se do práce či do studia
- velice časté návaly úzkosti se střídají s pocity nudy. Obé je neustále pudí unikat z místa, kde právě jsou.
- subdeprivace – chronické rozlady
- neschopnost relaxace a zároveň neumějí pozorovat napětí v těle
- fantazijní bestiárium – neustálé hostilní debaty v rámci denního snění s fantazijními postavami blízkých lidí
- chronická sebenenávist

Sebenenávist a fantazijní bestiárium

Sebenenávist je uložena do anticipovaného chování druhých lidí, do fantazijních postav. Zde Garfield očekával úplně jinou reakci člověka.

Sebenenávist je většinou inhibovaná, tzn. člověk až na nejtěžší chvilky neřekne: *"Já se nenávidím.* To pak je **desinhibovaná sebenenávist**.

Inhibovaná rétorika vypadá: *"Já netrpím sebenenávistí. Naopak já se mám rád až příliš. Jsem spíš egoista."*

Příklad desinhibované sebenenávisti

Podiveně jsem se zeptal jedné holky: "A vy se nebojíte sama stopovat po Evropě?"
Ona: "Proč bych se měla bát?"
JK: "Že by vás někdo znásilnil, či vám jinak ublížil?"
Ona: "Něco tak hnusnýho, jako jsem já, nemůže přece nikdo znásilnit."

Podíval jsem se na ni, jestli to myslí vážně, ale vypadala, že to opravdu není vtip. Byla to hezká holka, kde by nikdo na první pohled neřekl, že může trpět takovou nenávistí k sobě.

Zrcadlový test nespokojenosti sama se sebou

Sledujte, jak se Vám líbí Váš vlastní obličej v zrcadle.

Neznám tě, ale zuby ti vyčistím.

Fantazijní bestiárium

Pro lidi trpící sebenenávistí nejsou nejhorší hektické, stresující okamžiky. Tam se naopak cítí nejlépe. Opravdové peklo zažívají, když je klid a když jsou sami se sebou. Do čtvrthodiny se spouští denní snění. V hlavě se jim to začne hemžit fantazijními postavičkami, které jim neustále něco vyčítají a předhazují. Čím je jim hůř, tím jsou tyto postavičky neodbytnější a hnusnější. Člověk na ně instinktivně použije spontánní obrannou reakci. Zkusí je podobně jako reálné lidi vyhnat. Fantazijní postavy, ale z hlavy vyhnat nejde, takže tím se to vše ještě zhoršuje.

Na fantazijní bestiárium je třeba znát speciální triky – viz Partneři a rozchody

S fantazijním bestiáriem je třeba počítat, když se snažíme pochopit nelogické chování lidí.

Jak vypadají pocity prázdna?

"Je to jako když hraješ počítačovou hru. Jsi tam, chvílemi to prožíváš jako opravdické, ale přitom víš, že to je jenom hra, jen zabíjení času. Že na tom nikomu nezáleží, jestli vyhraješ nebo padneš, vlastně ani tobě ne. A taky je celkem jedno, že při tom občas někoho sejmeš."

Vančáková Martina: Romské dítě v náhradní rodině

Derealizační syndrom
Pocit chronického životního prázdna
Záplatování života, zabíjení času
Bezcennost života vlastního i cizího

Citová labilita se projevuje posunutím klidového prožívání

"Trojjediný" mozek (triune brain)

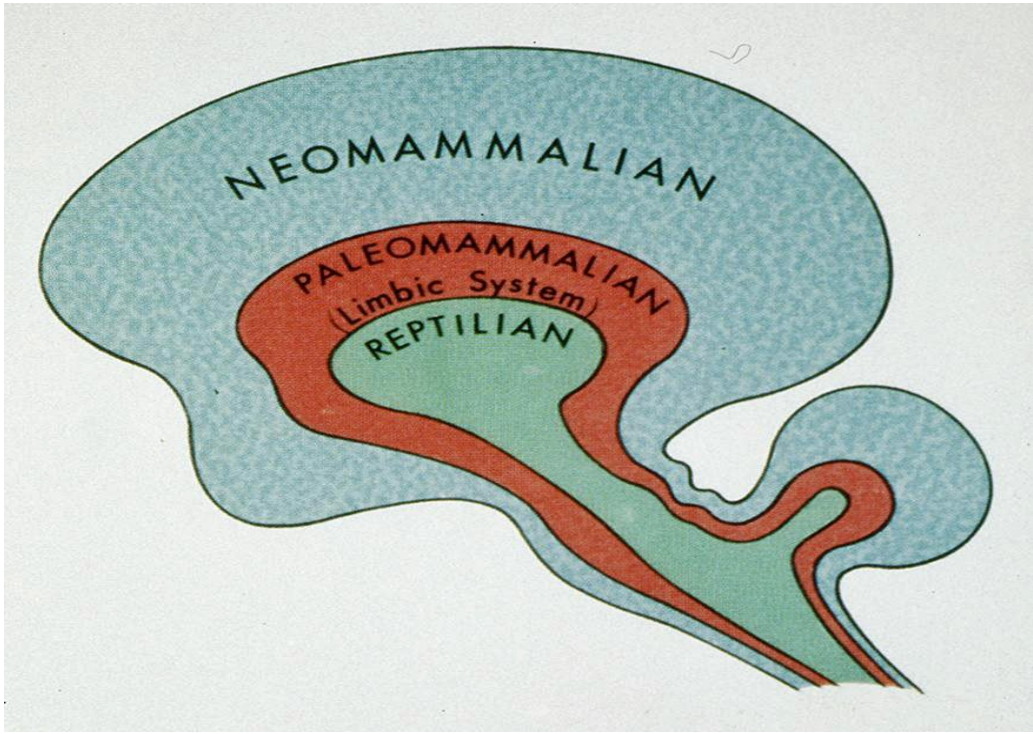

neurovědec Paul D. MacLean (1913-2007): The Triune Brain in Evolution, New York: Plenum Press, 1990.

Prožívání normálního zdravého člověka

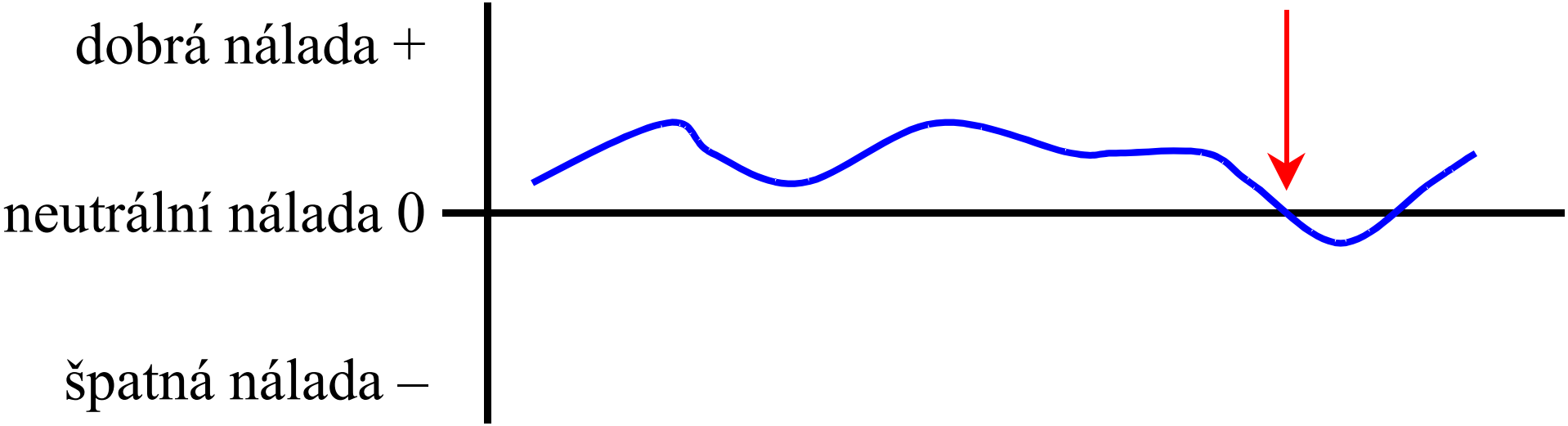

Teorie well-being ukazují, že lidé mají nastavený emocionální systém tak, aby bez ohledu na absolutní stav člověka **kolísal mírně nad nulou**.
Takto člověk je pozitivně laděn po většinu doby, ale občas se propadne pod nulu (červená šipka). Objevuje se **přirozená emocionální indikace** – *„Děláš to dobře, máš dobré pocity. Děláš to špatně, máš špatné pocity.“*

Člověk svými úvahami („savčím mozkem“) je schopen si v omezené míře navodit jak pocit štěstí, tak neštěstí

Záchytná osoba

Po reprodukci je funkcí partnerství vzájemná pomoc a citová podpora.

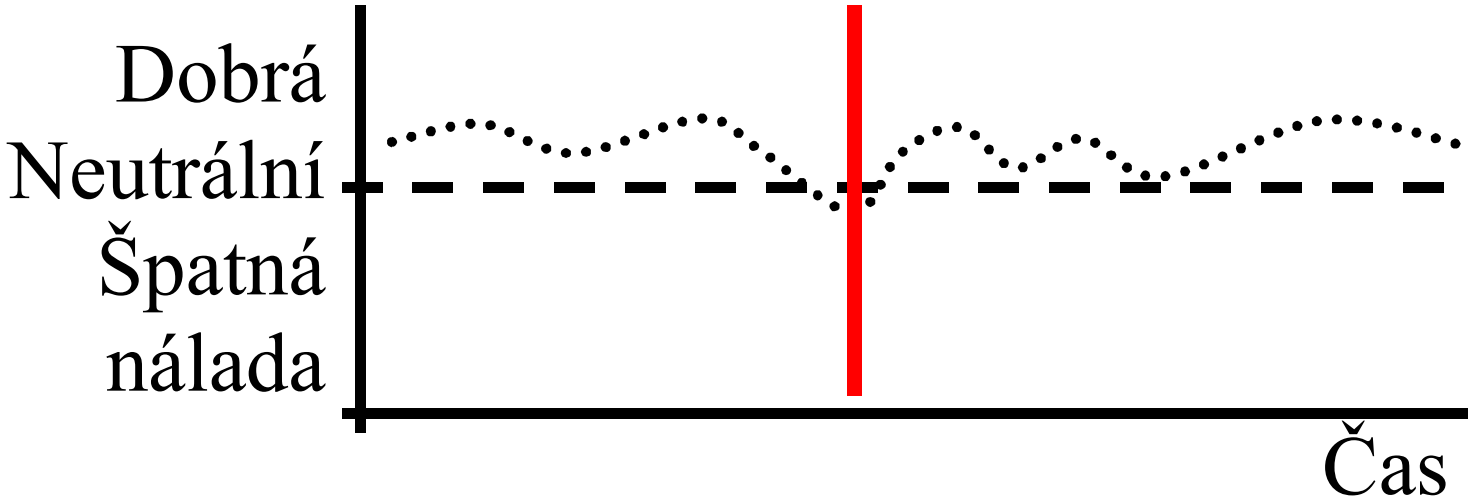

Během dne se nám občas překlopí nálada z pozitivní do negativní a v tomto okamžiku má každý z nás nějakou záchytnou osobu, od které očekává pomoc.

Kdo je záchytná osoba, se nedá ovlivnit silou vůle.

Viz video Werich - královna

U dětí je to samozřejmě rodič: "Mamíí, Tatíí".

U dospělých je to partner, ten, do koho je zamilován, eventuálně jiné osoby: Bůh, fantazijní postava psychologa ap.

Nekonečné přehrávání - příklad

Klientka byla zvyklá zavolat mužovi vždy před odchodem z práce ve čtyři hodiny. Když odhalila jeho nevěru, tak mu samozřejmě nezavolá, ale to nijak neoslabí její odpolední potřebu sblížení. Místo reálného rozhovoru každé odpoledne pákovým efektem do její hlavy napochoduje nejprve proradný manžel a v za ním v těsném sledu šťastná milenka. (Záchytná osoba a vysvětlení, proč se mnou není.)

Následuje fantazijní samomluva, při které se tisíckrát dokola přehrávají urážky z minula, a ona má pocit, že se jen vysmívají její bolesti. Fantazijní hádka končí naprostým vyčerpáním klientky, eventuálně telefonátem - buď nic netušícímu manželovi, kterému je z čistého nebe vynadáno, nebo někdy též psychologovi, aby něco na manžela vymyslel.

Proto první věta je: "Co jste si v hlavě přehrávala půl hodiny před tím, než jste mi zavolala."Pak je třeba zastavit tyto marné a škodlivé pokusy manipulovat s fantazijními postavami.

Stejným mechanismem vzniká fantazijní bestiárium u dětí v NRP

Po rozvodové dvojCD: *The very worst of...*

Víme, kdo nahrál, ale kdo je největší fanoušek těchto cd?
Kdo je nejčastěji přehrává?

Normální versus citově deprivovaný člověk

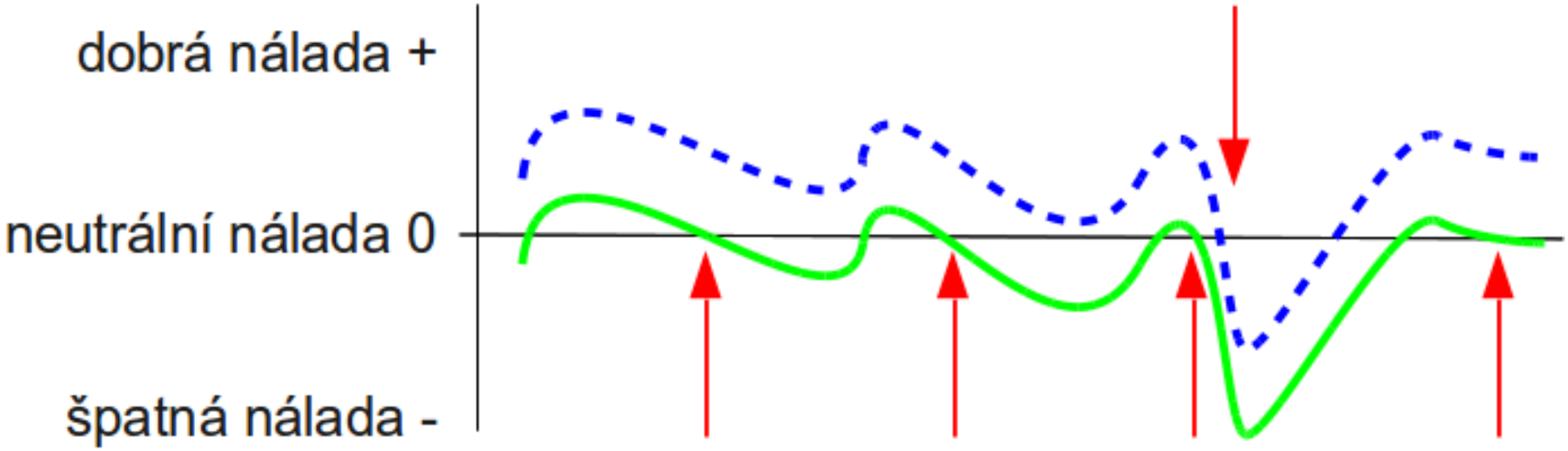

Zatímco normální člověk má jeden propad do špatné nálady, většinou důvodný, tak subdepresivní lidé mají takové propady čtyři jen proto, že jsou na hraně prožitkové nuly. Tři plané poplachy, jen jeden důvodný.

Plané poplachy

- vyžadují zvýšenou pozornost okolí
- když okolí nefunguje, tak se raději upíná na věci
- vedou k chaotickým obranným reakcím – impulzivní výbuchy
- neschopnost flow – práce studia, protože v tom brání citové propady

Děkuji Vám za pozornost

PhDr. Mgr. Jeroným Klimeš, Ph.D.

http://neplodnost.klimes.us